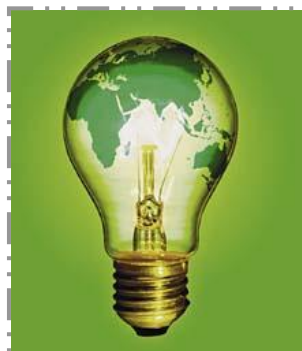

6. การติดตั้งหลอดไฟ

6.1 เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับหลอดไฟ

6.1.1 ความหมายของหลอดไฟ

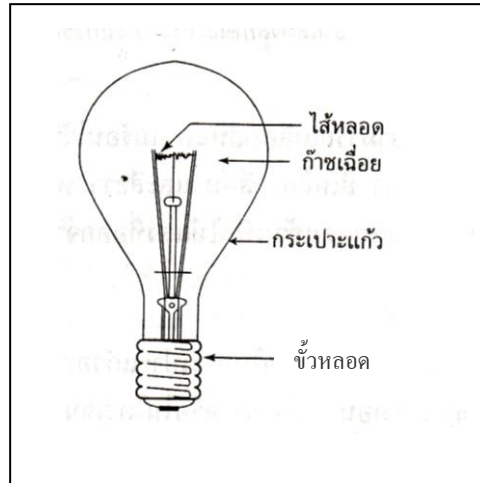
หลอดไฟหรืออินแคนเดสเซนต์ (Incandescent lamp) เป็นหลอดชนิดที่ใช้ไส้หลอดเป็นตัวเปล่งแสง เมื่อไส้หลอดขาดจะไม่มีแสงสว่างปรากฏออกมา หลอดชนิดนี้เป็นหลอดแก้ว (Bulb) ไส้หลอดที่เปล่งแสงสว่างออกมาทำด้วยทังสเตน (Tungsten Filament) ภายในหลอดบรรจุแก๊สไนโตรเจนและแก๊สอาร์กอน (เป็นแก๊สเฉื่อย) เข้าไปแทนที่หลังจากดูดอากาศจากภายในหลอดออกหมด แก๊สเฉื่อยที่บรรจุเข้าไปนี้จะทำให้หลอดมีคุณสมบัติการใช้งานนานขึ้น คือมีอายุการใช้งานนานประมาณ 1,000 ชั่วโมง เป็นหลอดที่มีใช้อยู่ตั้งแต่ช่วงแรก ๆ ของการให้แสงสว่าง ในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการใช้งานน้อยลง เนื่องจากปริมาณแสงที่เปล่งออกมาต่อกำลังไฟฟ้ามีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหลอดชนิดอื่น ๆ และมีอายุการใช้งานที่สั้นกว่า แต่ก็ยังมีการใช้งานอยู่ อาจจะได้ด้วยเหตุผลที่ว่าราคาถูก มีหลายขนาด มีหลายรูปร่าง และมีหลายสี หลอดแบบนี้ให้ความสว่างได้โดยจ่ายกระแสไฟฟ้าผ่านไส้หลอด (Filament) ซึ่งทำมาจากโลหะทังสเตน (Tungsten) เมื่อกระแสไฟฟ้าผ่านไส้หลอดทำให้เกิดความร้อนและสว่าง เปล่งแสงสีค่อนข้างแดงออกมา ซึ่งขนาดของความสว่างขึ้นอยู่กับจำนวนกระแสไฟฟ้าที่ใส่เข้าไป เช่น หลอดไส้ขนาด 10 วัตต์ก็จะให้ความสว่างต่ำกว่าหลอดขนาด 40 วัตต์ เพราะกระแสไฟฟ้าน้อยกว่า

ภาพที่ 6.1 ตัวอย่างหลอดไฟ

(ที่มา : <http://annporter.files.wordpress.com/2007/10/incan.jpg>)

6.1.2 โครงสร้างของหลอดไฟ

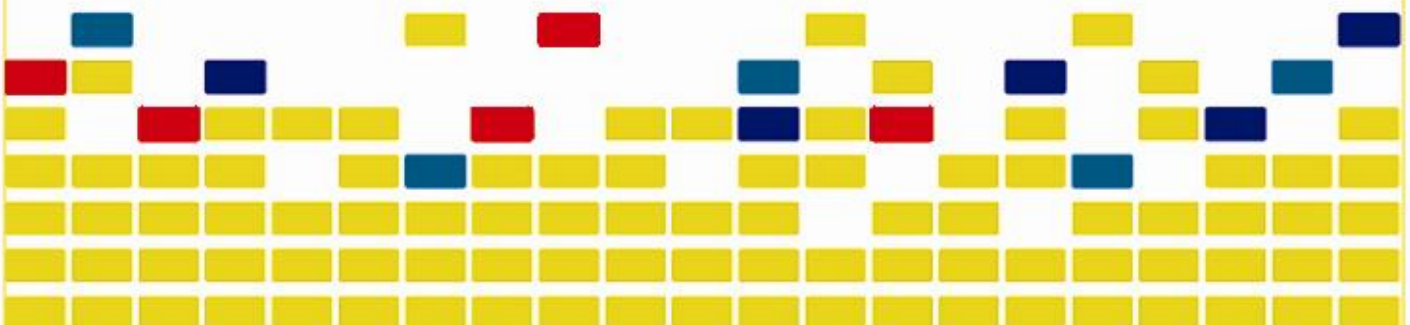
ภาพที่ 6.2 โครงสร้างของหลอดไฟ

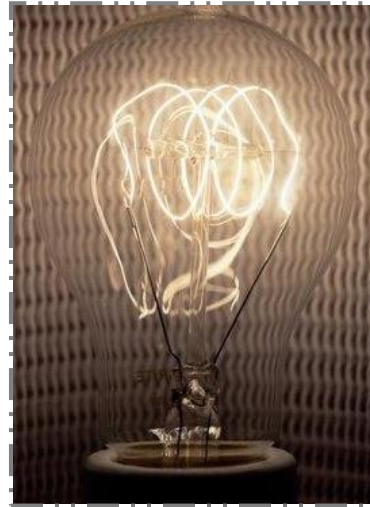
(ที่มา : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้านครเหนือ. ไฟฟ้าอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2544 : หน้า 37)

โครงสร้างของหลอดไฟจะประกอบไปด้วยส่วนหลัก คือ ไส้หลอด ขั้วหลอด และกระเปาะแก้ว ภายในกระเปาะแก้วนั้นบรรจุก๊าซจำพวก ก๊าซเฉื่อย เช่น อาร์กอน หรือ ไนโตรเจน เอาไว้เพื่อไม่ให้ไส้หลอดที่ร้อนแดง (เมื่อกระแสไฟฟ้าไหลผ่าน) ทำปฏิกิริยาเผาไหม้กับอากาศภายในกระเปาะแก้ว ซึ่งจะทำให้ไส้หลอดขาดเร็วขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ไส้หลอด

ไส้หลอดของหลอดไฟทำด้วยทังสแตน (Tungsten) หรือโลหะผสมระหว่าง ทังสแตนและออสเมียม (Osmium) ที่เรียกว่า ออสราม (Osram) ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสม คือ สามารถรีดเป็นเส้นเล็กๆ ทนแรงดึงและมีจุดหลอมเหลวสูง และผลของความร้อนไม่ทำให้ความต้านทานเปลี่ยนแปลงมากนัก จุดที่สำคัญคือ สามารถเผาให้สว่างใกล้จุดหลอมละลายได้ (ประมาณ 3,400 c) โดยมีการระเหิดน้อย

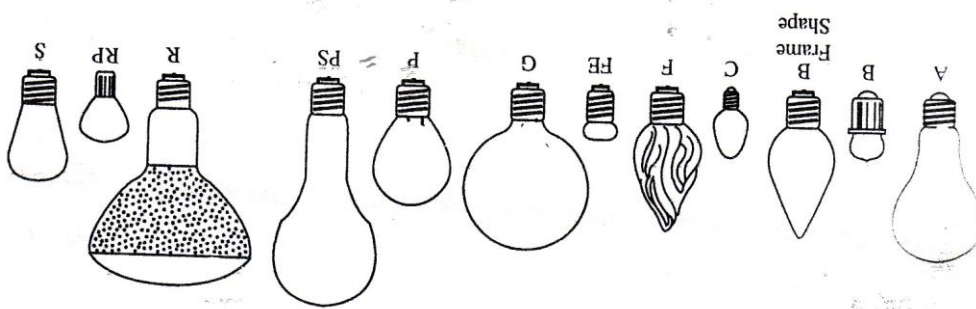

ภาพที่ 6.3 ไส้หลอด

(ที่มา : www.icons.co.th/Topmenu/Electric...stem.asp)

2) กระจาปะแ้ว

กระจาปะแ้ว โดยทั่วไปทำด้วยแก้วใสบาง แต่มีบางชนิดทำด้วยแก้วหนา เพื่อให้ทนความร้อนสูง เช่น หลอดภาพในเครื่องฉายต่างๆ ลักษณะภายนอกของหลอดไฟสามารถทำให้มีรูปร่างลักษณะ ต่าง ๆ กันได้ตามลักษณะการใช้งาน สำหรับหลอมหลอดแก้วบางจะมีการใช้น้ำยาเคมีหรือกรดเติมลงในหลอด หรืออาจเคลือบผิวด้านในของกระจาปะแ้วด้วยซิลิกาสีขาว เพื่อให้หลอดกระจายแสงได้ดี มีการดูดซึมแสงน้อย

ภาพที่ 6.4 กระจาปะแ้ว

(ที่มา : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้านครเหนือ. ไฟฟ้าอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2544 : หน้า 38)

นอกจากนี้ยังสามารถเคลือบสีทนความร้อนไว้ที่ผิวด้านนอกหรือด้านในของหลอด เช่น สีแดง สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีส้ม และสีขาว หรือเติมก๊าซบางชนิดเข้าไปในหลอด หรือใช้แก้วที่มีสีหลอมเป็นหลอดแก้ว เพื่อให้แสงที่ออกจากหลอดมีสีต่างๆ

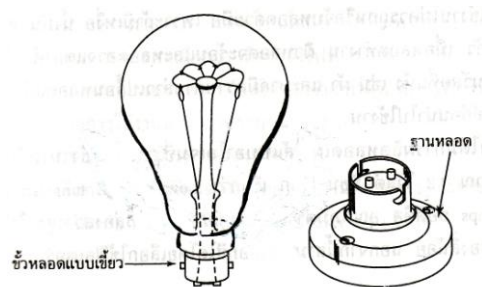
3) ก๊าซเฉื่อย

หลังจากสูบเอาอากาศภายในกระเปาะแก้วออกหมดแล้ว จะบรรจุก๊าซเฉื่อย เช่น คริปตอน (Krypton) อาร์กอน (Argon) หรือไนโตรเจน (Nitrogen) เข้าไปในกระเปาะแก้วก๊าซเหล่านี้จะไม่ทำปฏิกิริยากับไส้หลอด และความดันของก๊าซยังช่วยลดการระเหิดของไส้หลอดได้อีกด้วย ซึ่งเป็นการลดเขม่า (เกิดจากอนุภาคของทั้งสแตน) ที่กระเปาะแก้ว ทำให้หลอดมีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ก๊าซเฉื่อยยังช่วยลดการแผ่รังสีความร้อนของไส้หลอดได้อีกด้วย ดังนั้นหลอดที่บรรจุก๊าซเฉื่อยจึงสามารถทำงานที่อุณหภูมิสูงได้ และให้กำเนิดแสงสีขาวได้มากกว่าหลอดสุญญากาศ

4) ขั้วหลอด

ขั้วหลอดมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ ช่วยยึดหลอดไว้ในตัวยึดขั้วหลอด สำหรับการต่อเชื่อมวงจรไฟฟ้า และทำหน้าที่กระจายไฟฟ้าไปจ่ายให้กับไส้หลอด ขั้วหลอดที่นิยมใช้มี 2 ลักษณะ คือ ขั้วหลอดแบบเขี้ยว และขั้วหลอดแบบเกลียว

ก. ขั้วหลอดแบบเขี้ยว ที่ขั้วหลอดมีแกนโลหะยื่นออกมา 2 ด้าน เพื่อเป็นตัวล็อกติดกับฐานหลอดด้วยแรงสปริง ซึ่งติดอยู่ที่ฐานหลอด ทำให้ถอดตรวจสอบและเปลี่ยนหลอดได้ง่าย รวดเร็ว หลอดแบบใช้เขี้ยวจึงถูกนำมาใช้กับงานที่มีการสั่นสะเทือนอยู่เสมอเช่น หลอดไฟยานพาหนะ และยังใช้เป็นที่แพร่หลายในที่พักอาศัย ดังภาพที่ 6.4

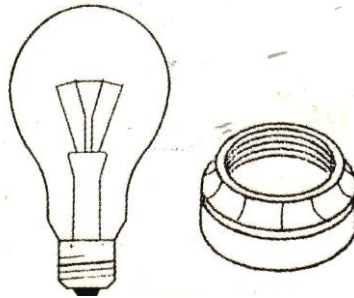
ภาพที่ 6.4 หลอดไฟที่มีขั้วแบบเขี้ยว

(ที่มา : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้านครเหนือ. ไฟฟ้าอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2544 : หน้า 39)

ข. ขั้วหลอดแบบเกลียว ขั้วหลอดแบบนี้ทำเป็นเกลียว (แบบมวน) สำหรับ หมุนยึดติดกับฐานหลอด โดยมีใช้ตั้งแต่ขนาดเล็ก ๆ เช่น หลอดไฟฉาย จนถึงขนาดใหญ่ ๆ เช่น หลอดสปอร์ตไลท์ (Spotlight) โดยแบ่งตามขนาดของหลอด (กำลังไฟฟ้า) ได้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

- แบบ Medium screw-shell ใช้สำหรับหลอดที่มีกำลังไม่เกิน 300 วัตต์
- แบบ Screw-shell ใช้สำหรับหลอดที่มีกำลังตั้งแต่ 300 วัตต์ – 1,500 วัตต์
- แบบ Mogul bi-post base ใช้สำหรับหลอดที่มีกำลังตั้งแต่ 1,500 วัตต์ ขึ้นไป

ภาพที่ 6.5 หลอดไฟที่มีขั้วแบบเกลียว

(ที่มา : เดชา ภัทรมูล. ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2549 : หน้า 79)

6.1.3 การทำงานของหลอดมีไส้

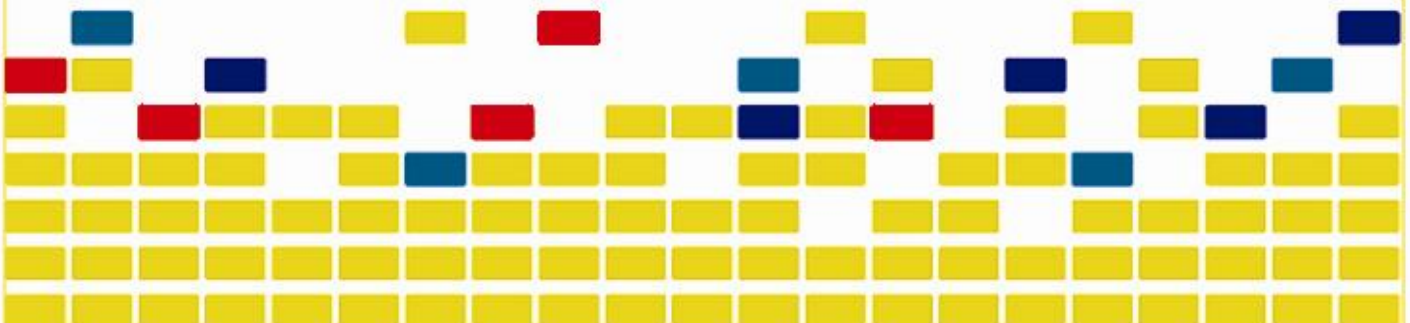
เมื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าไปที่ขั้วทั้งสองของหลอดมีไส้ กระแสไฟฟ้าจะไหลผ่านไส้หลอดทำให้เกิดความร้อนและไส้หลอดจะติดสว่างเปล่งแสงออกมาซึ่งความสว่างนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณกระแสที่จ่ายเข้าไป ปกติเมื่อไส้หลอดลุกแดงในบรรยากาศปกติมันจะลุกไหม้ได้โดยอาศัยออกซิเจนในอากาศ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องบรรจุก๊าซเฉื่อยไว้ในกระเปาะแก้ว เพื่อไม่ให้ไส้หลอดที่ลุกแดงเกิดปฏิกิริยาเผาไหม้ได้ ทำให้อายุของไส้หลอดยาวนานขึ้น

6.1.4 คุณสมบัติของหลอดมีไส้

- 1) แสงที่ได้รับจะมีสีค่อนข้างแดง ให้ผลทางด้านอารมณ์มองเห็นวัตถุอื่น ๆ

ค่อนข้างต่ำ

- 2) ขนาดกำลังไฟฟ้าของหลอดมีตั้งแต่ 1- 1,500 วัตต์

3) อายุการใช้งานของหลอดขนาด 1-300 วัตต์ ประมาณ 750 ชม. และหลอด 300-1,500 วัตต์ ประมาณ 1,000 ชม.

4) ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งหลอดมีไส้สูงกว่าหลอดไฟฟ้าแบบอื่น ๆ

5) เหมาะนำไปใช้ในงานที่ต้องการความสว่างน้อยเป็นจุด ๆ เช่น ห้องเก็บของเล็ก หรือไฟแสดง และไฟประดับ หรือในงานที่ต้องการรังสีความร้อน เนื่องจากไส้หลอดเมื่อจุดติดแล้วจะให้ความร้อนค่อนข้างสูง ถ้ามีกำลังไฟฟ้าสูง ๆ เช่น ใช้ในห้องอบสี เป็นต้น

ภาพที่ 6.6 หลอดมีไส้แบบต่างๆ

(ที่มา : www.icons.co.th/Topmenu/Electric...stem.asp)

6.1.5 ข้อดีข้อเสียของหลอดมีไส้

ข้อดี

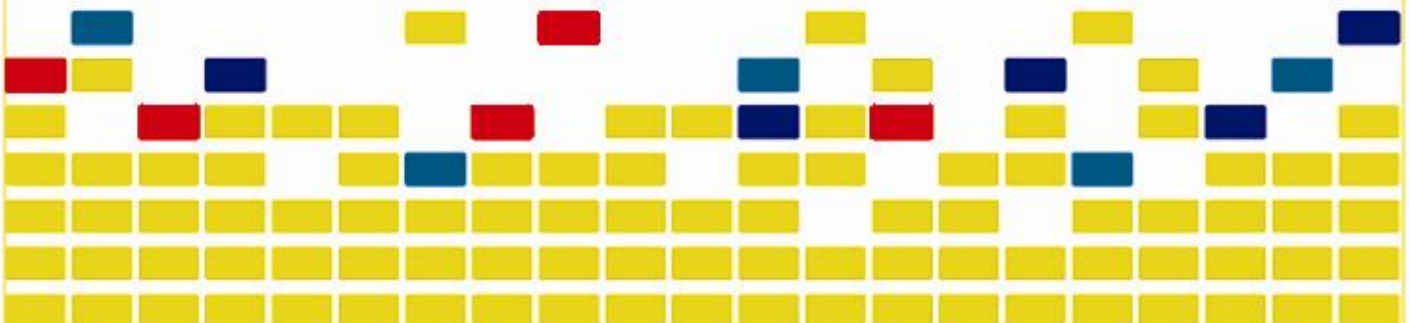
1) มีราคาถูก และสามารถปรับความสว่างได้โดยวิธีง่าย ๆ เช่น ใช้เครื่องหรี่ไฟ (Dimmer) มีขนาดเล็ก แต่ให้ความสว่างมาก

2) ใช้งานง่ายเพราะอุปกรณ์ประกอบอื่น ๆ ไม่มี

ข้อเสีย

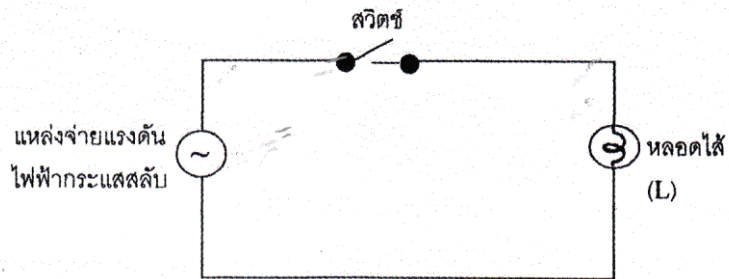
1) ต้องเปลี่ยนหลอดบ่อย ๆ เพราะมีอายุการใช้งานสั้นกว่าหลอดแบบอื่นๆ

2) ให้ความสว่างต่ำ เมื่อเทียบกับหลอดแบบอื่น ๆ ที่กินกำลังไฟฟ้าเท่ากัน

6.2 วงจรใช้งานของหลอดมีไส้

ภาพที่ 6.7 วงจรการต่อหลอดไส้จำนวน 1 หลอด

(ที่มา : เฉชา ภัทรมูล. ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2549 : หน้า 81)

6.3 เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตั้งหลอดไส้

เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตั้งหลอดไส้

1) ค้อนเคาะสาย

(ที่มา : <http://www.thaipipat.com/images/1126606098/1136285324.jpg>)

2) ดินสอ

(ที่มา : <http://cdn.dickblick.com/items/203/08/20308-2009-2-2ww-m.jpg>)

3) คีมรวม

(ที่มา : <http://www.rujirashop.com/shop/r/rshop/imglib/spd>)

4) เหล็กนำ

(ที่มา : <http://www.arkarnsin.com/item/OO0150722.jpg>)

เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตั้งหลอดไฟ

5) คีมตัด

(ที่มา : <http://www.rujirashop.com/shop/r/rshop/imglib/spd>)

6) มีดปอกสาย

(ที่มา : <http://www.sintawee.com/upload>)

7) คีมปากยาว

(ที่มา : <http://www.rujirashop.com/shop/r/rshop/imglib/sp>)

8) สว่านไฟฟ้า

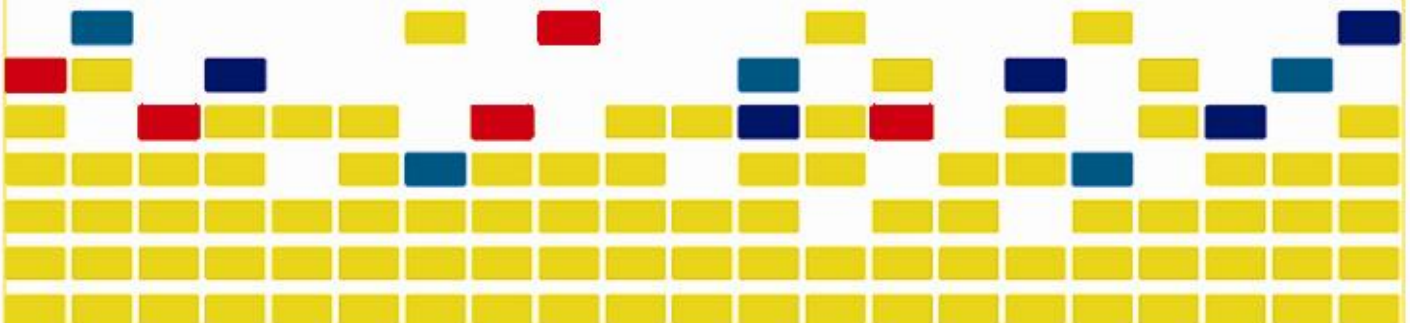
(ที่มา : <http://www.arkarnsin.com/item/EE00501038.jpg>)

9) ตลับเมตร

(ที่มา : http://www.rujirashop.com/shop/img-lib/spd_20050317130659_b.jpg)

10. ฟุตเหล็ก

เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตั้งหลอดไฟ

11) สว่านแบตเตอรี่

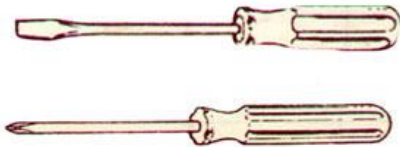

12) ตะปูเกลียวขนาด 2 นิ้ว

(ที่มา : <http://www.gmwebsite.com>)

13) ไขควงแฉกและแบน

(ที่มา : <http://www.mwit.ac.th/~physicslab>)

14) หลอดไส้ที่มีขั้วแบบเกลียว

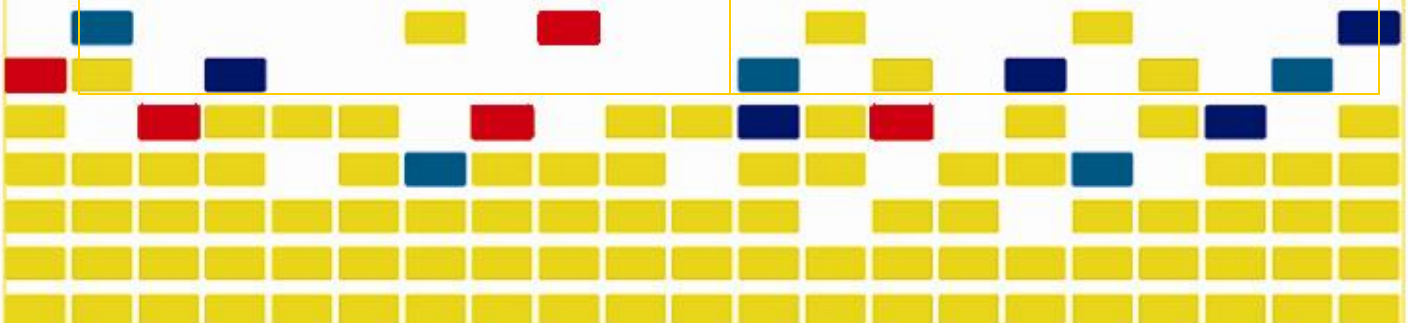
(ที่มา : <http://image.made-in-china.com/2f0j00gMSEftZPTYuG/Incandescent-Light-Bulb-A19-GLS-Lamp.jpg>)

15) สายไฟ VAF 2x1

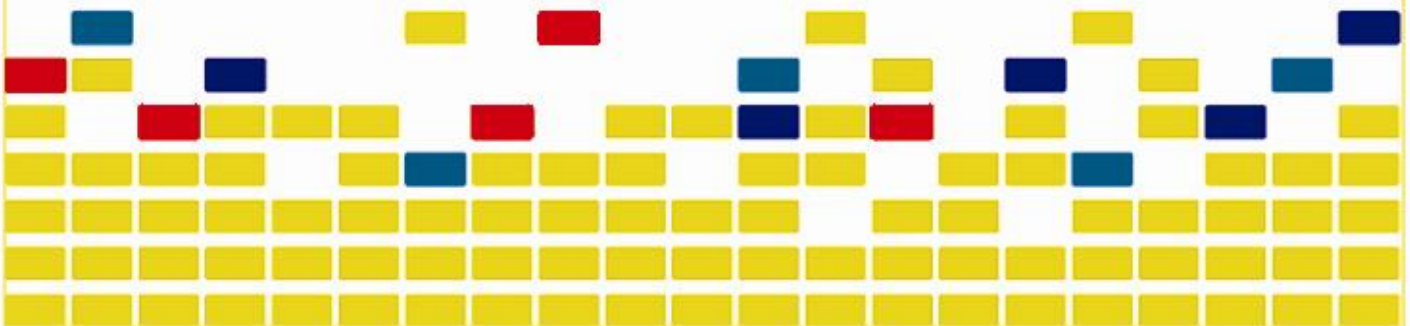
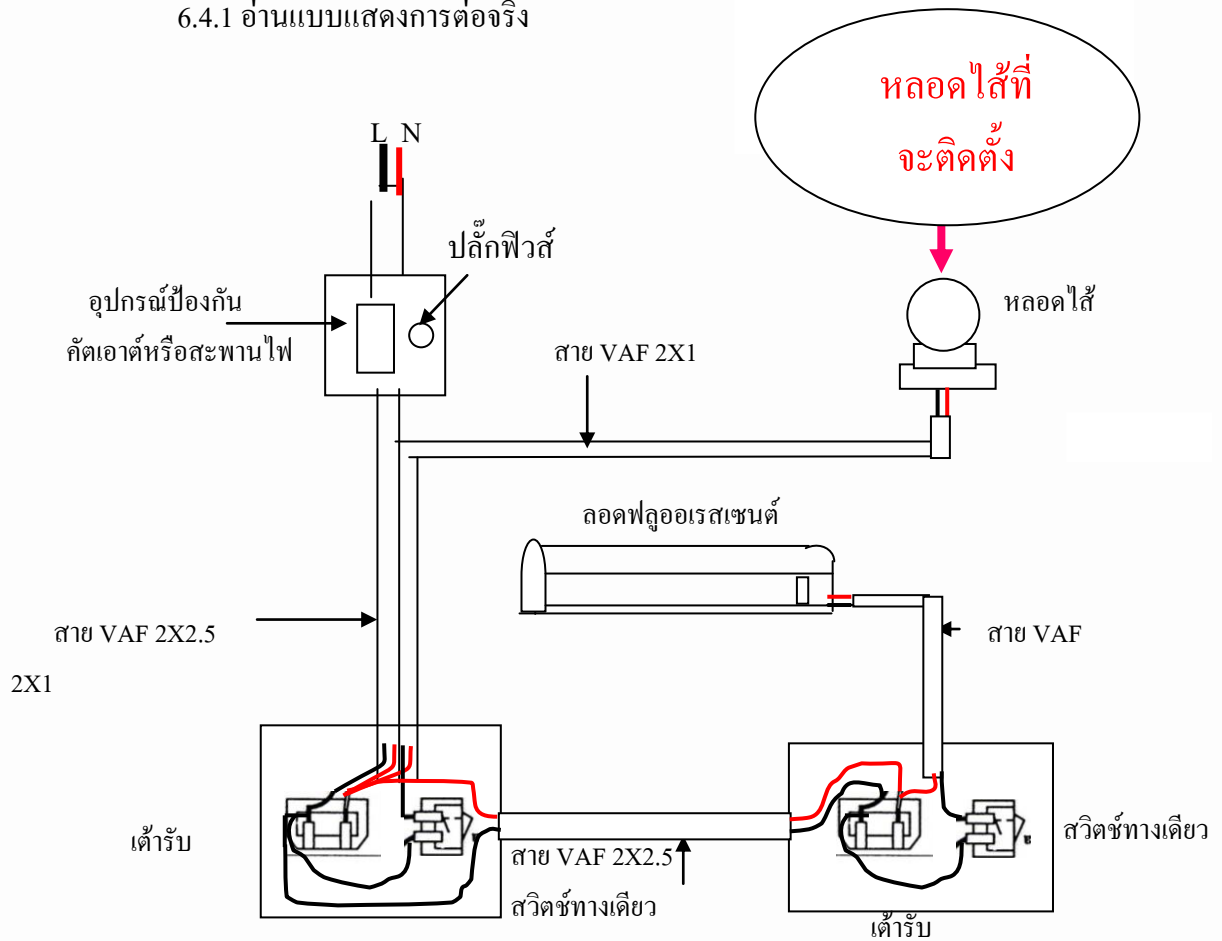
(ที่มา : http://www.teedindd.com/home/components/com_joomlaboard/uploaded/images/____VAF-e998c8b3419d27b9a430057c998057cc.jpg)

16) ฐานหลอดแบบเกลียว

6.4 ขั้นตอนการติดตั้งหลอดไฟ

6.4.1 อ่านแบบแสดงการต่อจริง

6.4.2 ติดตั้งหลอดไฟ

ทำการเดินสายจากแหล่งจ่ายไฟมายังจุดติดตั้งหลอดไฟแล้วทำการติดตั้งหลอดไฟดังนี้

1) กำหนดตำแหน่งอุปกรณ์ ปอกปลายสาย โดยให้ฉนวนในล้าเข้าได้ฐานหลอดประมาณ 1 นิ้ว ปอกสายตัวนำ ต่อกับขั้วภายในฐานหลอด

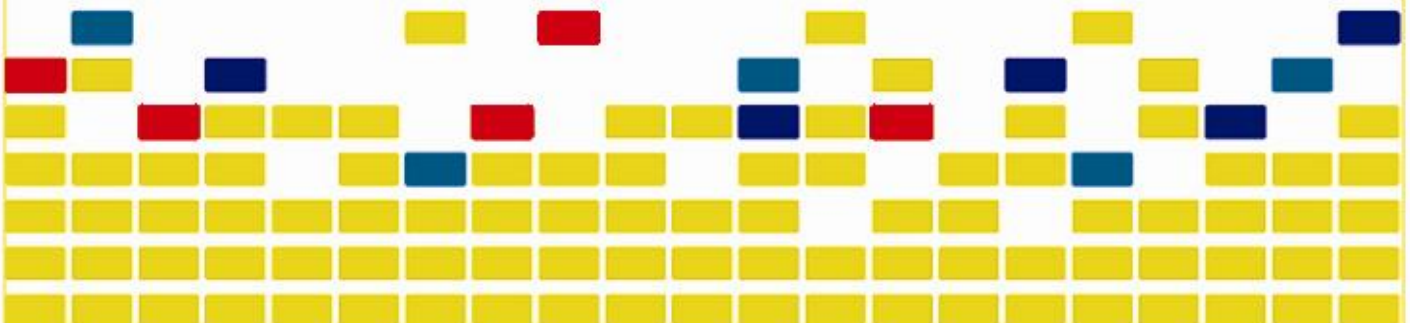
2) ใช้ไขควงคลายสกรู ขั้วฐานหลอดแล้วคล้องปลายสายทองแดงเข้าหลักต่อสาย

3) ต่อสายเข้ากับหลักต่อสายของฐานหลอดเสร็จเรียบร้อย

4) ยึดฐานหลอดกับพื้นไม้

5) ฐานหลอดที่ติดตั้งเรียบร้อยแล้ว

6) หมุนหลอดเข้ากับฐานหลอด

